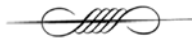
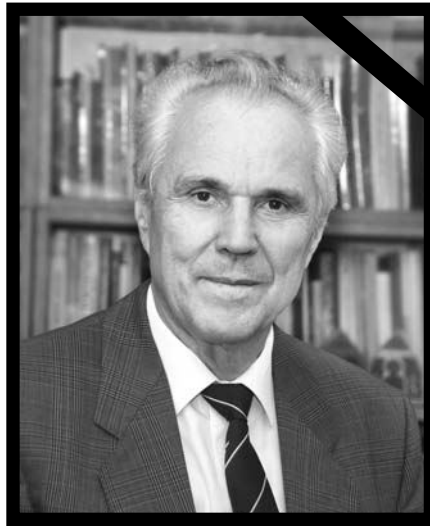

HALMÁGYI MIKLÓS

miklos8012@gmail.com
történész (SZTE)

Emlékezés Makk Ferencre

In Memoriam Ferenc Makk

DOI 10.14232/belv.2018.2.8

<https://doi.org/10.14232/belv.2018.2.8>

Cikkre való hivatkozás / How to cite this article: Halmágyi, Miklós (2018): Emlékezés Makk Ferencre. *Belvedere Meridionale* 30. évf. 2. sz. 147–149. pp.

ISSN 1419-0222 (print)

ISSN 2064-5929 (online, pdf)

(Creative Commons) Nevezd meg! – Így add tovább! 4.0 (CC BY-SA 4.0)

(Creative Commons) Attribution-ShareAlike 4.0 International (CC BY-SA 4.0)

www.belvedere-meridionale.hu

Tanárok, támogatók, jótévedők halálhírére fogadni mindig fájdalom. A szegedi középkorkutatásnak az utóbbi két évtizedben egymás után kellett szembenéznie neves professzorok elvesztésének szomorú tényével, hiszen Kristó Gyula (†2004), majd Koszta László (†2015) elhunytá után idén április 21-én Makk Ferenc professzor is távozott a földi életből.

Makk Ferenc 1940-ben született, Baján. Mi, akik a 2000-es évek legelején, 60 éves kora táján találkoztuk vele először a Szegedi Egyetemen, lendületes, erővel teli, határozott egyéniséget ismerhettünk meg benne. Mindez azzal is összefügghet, hogy fiatal korában élvonalbeli sportoló, sikeres labdarúgó volt. Munkabírását igazolja az elvégzett három egyetemi szak: az 1964-ben szerzett történelem és latin szakos diplomák után 1966-ban a görög az ógörög szakot is elvégezte Szegeden. Pályafutása elején tanított a Radnóti Miklós Gimnáziumban, majd hosszabb ideig a szegedi egyetem (akkor JATE) Klasszika-Filológiai Tanszékén oktatott. Ebben az időszakban adták ki Tar Ibolyával Sallustius művét Catilina összeesküvéséről (*De coniuratione Catilinae*), majd francia fordításban megjelentette a Theodoros Synkellosnak tulajdonított homíliát Konstantinápoly 626-os avar ostromáról. Munkásságában azonban egyre inkább a magyar közép-kor került előtérbe. 1978-ban védte meg kandidátusi, 1991-ben akadémiai doktori értekezését, mely hamarosan könyv formájában is megjelent *Magyar külpolitika: 896–1196* címen, sőt, németül is napvilágot látott (*Ungarische Aussenpolitik*).

Széleskörű érdeklődésének egyik súlypontját a magyar őstörténet jelentette, ebből a témából tartotta *Az Uráltól a Kárpátokig* c. előadássorozatát. Fontos kutatási területének számított a bizánci–magyar kapcsolatok feltárása: ennek során ógörög tudását is hasznosíthatta. Kiadványai közül kiemelendő *A turulmadártól a kettőskeresztig* c. tanulmánykötet, mely a magyar történelem 9. századi problémáitól a 12. századig – III. Béla koráig – vezet el olvasóját. Ez a kötet átdolgozott formában németül is megjelent (*Vom mythischen Vogel Turul bis zum Doppelkreuz*). III. Bélával hosszabb tanulmánya is foglalkozik, – III. Béla és Bizánc – mely a Századok folyóiratban jelent meg 1982-ben. Egyik monográfiája, *A tizenkettő század története* a magyar történelem olyan korszakát tekinti át, mely összességében kevésbé ismert a széles közvélemény előtt, és bővelkedik a bizánci kapcsolatokban. A 12. századi magyar–bizánci kapcsolatokról angol nyelven is jelent meg könyve (*The Árpáds and the Comneni*).

Több mint 300 tudományos publikációja jelent meg: könyveken, szerkesztéseken, forráskiadványokon túl szaktanulmányokat közölt olyan rangos folyóiratokban, mint a *Századok*, vagy a szegedi *Acta Historica*, de ismeretterjesztő munkákat is írt.

Makk Ferencről emlékezve nem hagyhatjuk említés nélkül Kristó Gyulával való barátságát és szakmai együttműködését. Diákkorukban kollégiumi társak voltak és együtt gombfociztak, később mindketten a magyar középkorkutatás meghatározó egyéniségeivé váltak. Közös kiadott műveik közül említsük meg *A kilencedik és a tizedik század története* és *Az Árpád-házi uralkodók* c. könyveket, valamint a *III. Béla emlékezete és Károly Róbert emlékezete* c. szöveggyűjteményeket. Blazovich Lászlóval együtt hárman állították össze a *Szent Istvántól Mohácsig* c. forrásgyűjteményt. A hasznos forrásgyűjtemények kiadása Kristó Gyula halála után is folytatódott: Makk Ferenc Thoroczkay Gáborral együtt szerkesztette az *Írott források az 1050–1116 közötti magyar történelemről* c. kötetet, és a közeli jövőre várható a 12. századi forrásokat tartalmazó chrestomathia megjelenése is, Thoroczkay Gábor szerkesztésében.

Makk Professzort elsősorban középkorkutatóként tarthatjuk számon, érdeklődése azonban nem szorítkozott csupán a medievisztikára: forrástani ismeretekről szóló jegyzete a 20. századi magyar történelem problémáira is rávilágított. Segédtudományi témában később Kőfalvi Tamással együtt tankönyvet is adtak ki (*Forrástani ismeretek történelemből*).

Makk Ferenc számára különösen sokat jelentett a „szegediség” és a Szegedi Egyetem. Érthető, hogy foglalkozott a Tisza-parti universitas-nak és szellemi elődjének, a kolozsvári egyetemnek 16. századi visszanyúló történetével is.

Nagy energiát és lelkesedést fektetett a tanításba, a történelmi utánpótlás nevelésébe. Két nagy-előadását – *Az Urától a Kárpátokig* és *A turulmadártól a kettőskeresztig* címűeket – évtizedekig tartotta, még nyugdíjas korában is, és annyira élvezetesen adott elő, hogy olyanok is bejártak, akiknek nem kellett volna fölvenniük, mert híre volt, hogy milyen jók az előadások. Számomra különösen emlékezetes volt az a szeminárium, amelyen a Képes Krónika kéziratának másolatát olvastuk. Professzor Úr jókedvűen vezette az órát, és az ő életvidám lendülete bennem is oldotta a feszültséget. Nem szorítkozott pusztán az olvasandó szöveg értelmezésére, hanem egyes szavakból kiindulva asszociált, anekdotázott, mindezzel növelte az általános tájékozottságunkat, és a latin szavak bevésoédését is segítette. A tanári munkában hasznos útravalóként őrizhetjük pedagógiai elvét: „*inkább többször, mint egyszer se.*” Vagyis: jobb, ha egy fontos tudnivalót egymástól függetlenül több tanár is elmond, mintha a végén a fontos tudnivaló elmondatlan marad. Konzervatív ember volt, de olykor el is tudott szakadni a szigorú formáktól: elbeszélése szerint egy alkalommal a szabadban tartott meg tanítványával egy görögórát, amikor szép volt az idő.

Makk Ferenc a tudományos és a tanári munkán kívül komoly szerepet vállalt a tudományos élet szervezésében. Alapítója és hosszú ideig vezetője volt a Történelmi Segédtudományok Tanszéknek, haláláig elnöke a Szegedi Középkorász Műhelynek, vezető beosztást töltött be a doktori iskolában, Kristó Gyula professzor halála után pedig évekig ő irányította a Magyar Tudományos Akadémiának a Szegedi Tudományegyetemhez kapcsolódó középkori kutatócsoportját. (A kutatócsoport munkájának látványos eredménye az *Anjou-kori oklevéltár* c. sorozat egyre gyarapodó kötetállománya.) Makk Ferenc hűen ápolta pályatársa és barátja, Kristó Gyula emlékét: kuratóriumi elnöke és motorja volt a 2005-ben létrehozott Kristó Gyula Alapítványnak, mely fiatal történészek eredményes munkáját díjazza, támogatja.

Munkásságának elismerését mutatják az egymást követő díjak is: Szent-Györgyi Albert-díj (2004), Klebelsberg Kunó-díj (2005), Trefort Ágoston díj (2007). A tisztelet és szeretet, mellyel kollégái, tanítványai körülvették, abban is megnyilvánult, hogy 60., majd 70. születésnapjára tanulmánykötetek készültek a tiszteletére („*Magyaroknak eleiről*”, szerkesztette Piti Ferenc, szerkesztőtárs Szabados György; „*Fons, skepsis, lex*”, szerk. Almási Tibor, Révész Éva, Szabados György). 2010-ben, a 70. születésnapján az öt ünneplők megtöltötték a Szegedi Akadémiai Bizottság épületének dísztermét. Nyugdíjazása után az SZTE BTK emeritus professor-a lett. Kollégái a legutóbbi időkben is számítottak szakmai tekintélyére és véleményére. Halála előtt alig egy évvel akadémiai doktori dolgozat bírálójaként vett részt a tudományos életben. Idén márciusban habilitációs előadáson elnökölt volna, de az egybegyűlteknél arról kellett értesülniük, hogy kórházba került. Alig több, mint egy hónap múlva állapotának súlyosságát, majd halálhírét kellett fogadnunk. Felesége iránti szeretetét mutatja, hogy nem sokkal élte túl házastársa elvesztését.

A *Belvedere Meridionale* folyóirat két ízben is beszélgetést közölt Makk Tanár Úrral: 2009-ben abból az alkalomból, hogy akkor volt 10 éves a már említett, általa 2004–2010 között vezetett akadémiai-egyetemi kutatócsoport. (Az interjút Makó Gergő készítette.) A 2011-es év 4. számában pedig – mely a magyar őstörténettel foglalkozott –, a lapszám szerkesztője, Kovács Attila kérdéseire válaszolva Makk Ferenc nagyhatású tanáraitól, barátaitól, az egyetemi életről és a kutatói munka helyzetéről beszélt. A *Belvedere Meridionale* munkatársai közül a szintén bajai születésű Szegfű László Tanár Úr elmondhatja, hogy kollégája és szerzőtársa volt, hiszen Kristó Gyulával együtt hármásban írták az *Adatok „korai” helyneveink ismeretéhez* c. könyvterjedelmű munkát az Acta Historicába. A *Belvedere Meridionale* fiatalabb nemzedéke tanárát, professzorát tisztelhetette Makk Ferencben. A földi pálya lezárultával kollégák, tanítványok őrzik emlékét, és imádkoznak érte.

Isten nyugosztalja, Tanár Úr!